

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/5 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2023/5
Karar Tarihi : 13/7/2023
R.G. Tarih - Sayı : 19/10/2023 - 32344

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Yeni Dünya Partisi

DAVANIN KONUSU: Yeni Dünya Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yeni Dünya Partisinin ilk büyük kongresini 27/3/2016 tarihinde yaptıktan sonra üst üste iki kez süresinde büyük kongresini yapmadığı gerekçesiyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebini içeren 6/9/2022 tarihli ve 2022/51047475/1255 sayılı yazısının ilgili kısmı şöyledir:

“2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6 maddesi uyarınca “Büyük kongre parti tüzüğü’nün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.

Parti Tüzüğü’nün 38. maddesinde büyük kongre toplantılarının en az iki en çok üç yılda bir yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu hükümlere göre parti, en son yaptığı büyük kongreden itibaren en geç üç yıl içerisinde büyük kongresini yapmak zorundadır. Parti 27/3/2016 tarihinde yapmış olduğu ilk büyük kongresinden altı yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen geçerli bir kongre yapmamıştır. 8/5/2022 tarihinde yapıldığı bildirilen 2. Olağan Kongreye ait kongre evrakları ve seçilenlere ait belgeler gönderilmemiş, kongrede seçilenlerin sadece isimlerinin bildirildiği, T.C. kimlik numaraları ve diğer kimlik bilgilerinin bulunmadığı anlaşılmıştır. Davalı siyasi partiye kongre evraklarını ve ilgili evrakları göndermeleri için 1/7/2022 tarihinde yazılan yazımıza cevap verilmemiş, bugüne kadar istenen bilgi ve belgeler gönderilmemiştir.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87/5 maddesi uyarınca “genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması” kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

...

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 14/6 ve 121. maddeleri ile 5253 sayılı Dernekler Yasası’nın 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasası’nın 87/5 maddesi uyarınca üst üste iki kez süresinde büyük kongresini yapmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

II. PARTİNİN SAVUNMASI

Yeni Dünya Partisinin 1/12/2022 tarihinde Anayasa Mahkemesi kayıtlarına giren savunmasında Partinin 27/3/2016 tarihinde ilk olağan genel kongresini, 8/5/2022 tarihinde ise ikinci

olağan kongresini yaptığı, ilgili evrakların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına iletiildiği, mazbata dışındaki evrakların savunmanın ekinde sunulduğu ifade edilmiştir.

III. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının yazısı, Raportör Ömer DURSUN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Yeni Dünya Partisinin süresi içinde üst üste iki kez büyük kongresini yapmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesinde belirtilen bildiri ve belgelerin İçişleri Bakanlığına verilmesiyle siyasi partilerin tüzel kişilik kazanacağı, 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, altıncı fıkrasında ise büyük kongrenin parti tüzüğünün göstereceği süreler içinde toplanacağı, bu sürenin iki yıldan az üç yıldan fazla olamayacağı belirtilmiştir. Parti Tüzüğü'nün 15. maddesinde de büyük kongre toplantılarının iki yıldan az, üç yıldan fazla olmayan sürelerde yapılacağı ifade edilmiştir.

4. Büyük Anavatan Partisi ismiyle kurulan ve daha sonra isim değişikliği yapan Yeni Dünya Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 16/11/2009 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini 27/3/2016 tarihinde yapan Partinin 2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinin altıncı fıkrası ve Parti Tüzüğü'nün 15. maddesi gereğince en geç üçer yıllık dönemlerde büyük kongrelerini yapması gerekmektedir.

5. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında "*Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.*" denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesinde kuruluş amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmaması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının imkânsız hâle gelmesi ve olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması durumları derneklerin kendiliğinden sona erme hâlleri arasında sayılmıştır.

6. İlk büyük kongresini 27/3/2016 tarihinde yapan Yeni Dünya Partisi, ikinci büyük kongresini 8/5/2022 tarihinde yaptığını savunmasında belirtmiş ve buna kanıt olarak "*Sandık Tutanağı*" adını taşıyan bir belge göndermiş ise de 2820 sayılı Kanun'un 20. maddesi uyarınca siyasi partilerin büyük kongrelerinin seçim kurulları gözetiminde yapılması gerekmekte olup Parti tarafından seçim kurulunca tanzim edilen herhangi bir mazbatanın ibraz edilememesi sebebiyle yapıldığı ileri sürülen büyük kongrenin hukuken geçerli kabul edilmesi mümkün değildir.

7. Açıklanan nedenlerle 16/11/2009 tarihinde tüzel kişilik kazanan, ilk büyük kongresini 27/3/2016 tarihinde yapan, bu tarihten sonra en az iki defa parti büyük kongresini yapması gerekirken süresinde kongrelerini yapmayan Partinin hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti gerekir.

8. 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasında "*Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti*

Esas Sayısı : 2022/5 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2023/5

malları Hazineye geçer.” denilmektedir. Bu itibarla tüzel kişiliği sona eren Partinin mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

A. Yeni Dünya Partisinin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 121. maddesinin yollamasıyla 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B. Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanun’un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C. Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

13/7/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE